

Sygn. akt I ACa 436/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jolanta Terlecka
Sędzia:	SA Zbigniew Grzywaczewski
Sędzia:	SA Ewa Lauber-Drzazga (spr.)
Protokolant	st. prot. sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2012 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Z. P.

przeciwko R. L. i M. L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 23 kwietnia 2012 r., sygn. akt IX GC 86/10

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanych R. L. i M. L. solidarnie na rzecz powoda Z. P. kwotę 1800 (tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I ACa 436/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zasądził od R. L. i M. L. solidarnie na rzecz Z. P. kwotę 45.534,01 zł wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% od dnia 24 listopada 2009 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 13.174,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 listopada 2009 roku do dnia zapłaty, zaś w pozostałej części oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 20 sierpnia 2009 roku zawarta została umowa nr (...), pomiędzy Gminą T. a R. L. i M. L., prowadzącymi działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...) w C., na budowę boiska sportowego 110 x 70 do piłki nożnej na terenie wsi R.. Termin rozpoczęcia robót określono na dzień 27 sierpnia 2009 roku, zaś termin zakończenia na dzień 30 października 2009 roku. Materiały niezbędne do wykonania prac zostały określone w kosztorysie ofertowym i

obejmowały: piasek do warstwy odsączającej – 1420,65 m³, piasek do drenażu – 158,39 m³, piasek do umacniania skarp – 1,14 m³, czyli łącznie 1580,18 m³ piasku; żwir – 228,88 m³, humus – 1540 m³ o gęstości objętościowej 1,29 t/m³.

Pomimo zastrzeżenia w umowie, że wykonawca wykona wszystkie prace bez udziału podwykonawców, pozwani złożyli powodowi ofertę na wykonanie prac ziemno niwelacyjnych oraz dostarczenie kruszywa, piasku, żwiru, ziemi i klinca przy budowie boiska. Strony w toku negocjacji warunków określiły wynagrodzenie na kwotę 150.000,00 zł. Projekt umowy datowany na dzień 21 sierpnia 2009 roku został przesłany Z. P. faksem w dniu 28 sierpnia 2009 roku ze zmniejszonym wynagrodzeniem do kwoty 122.950,82zł. Powód wezwał pozwanych do zmiany projektu zgodnie z ustaleniami, ale pozwani na powyższe nie zareagowali.

Z. P. rozpoczął prace niezwłocznie po dniu podpisania umowy nr (...) pomiędzy Gminą T. oraz R. L. i wykonywał je do początku października 2009r., kiedy to na żądanie pozwanych zostały przerwane. Ponieważ pozwani nie zapłacili za wykonane prace, powód w niniejszym sporze domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 190.194,71zł.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo jest częściowo zasadne. Zawarta przez strony ustna umowa o roboty budowlane jest nieważna z uwagi na treść art. 647¹ § 4 kc, który przewiduje wymóg formy pisemnej pod rygorem nieważności. W tej sytuacji po stronie powoda powstało roszczenie o zapłatę na podstawie art. 410 § 2 kc w zw. z art. 405 kc. Wartość wykonanych przez powoda prac i zużytych materiałów Sąd Okręgowy określił na kwotę 45.654,97zł brutto ponadto przyjął, iż powód na podstawie dodatkowego zlecenia pozwanych dostarczył im żwir i piasek o wartości 13.054zł brutto.

Powyższy wyrok w punkcie I w części dotyczącej kwoty 45.654,97zł i w punkcie III orzekającym o kosztach procesu zaskarżyli pozwani zarzucając naruszenie:

1. art. 316 § 1 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, zwłaszcza zaś tego, czy budowa boiska w R. została zakończona i wydana zamawiającemu, co było w sprawie koniecznym przy wykazaniu jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia Sądu art. 410 § 2 z zw. z art. 405 k.c.;
2. art. 321 § 1 k.p.c. poprzez wadliwą wykładnię tego przepisu i błędne przyjęcie, że Sąd Okręgowy w Lublinie nie był ograniczony, przy orzekaniu co do kwoty 45.534,01 zł, deklarowaną podstawą prawną roszczenia, pomimo wskazania przez powoda jako podstawy prawnej powództwa w tej części stosunku umownego, a nie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu i nienależnym świadczeniu;
3. art. 98 § 1 w zw. z art. 100 k.p.c. poprzez zasądzenie kosztów procesu bez uwzględnienia prawidłowej wysokości roszczenia, które podlegało zasądzeniu na rzecz powoda;
4. art. 410 § 2 w zw. z art. 405 k.c. poprzez wadliwą wykładnię tych przepisów oraz błędne przyjęcie, że pozwani jako generalni wykonawcy robót budowlanych realizowanych na rzecz Gminy T. zostali bezpodstawnie wzbogaceni kosztem powoda, podczas gdy nie zostało w sprawie dowiedzione, że wartość realizowanych na podstawie niniejszej umowy stanowiła jednocześnie przysporzenie majątkowe pozwanych. Wskazując na powyższe skarżący wnieśli o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa co do kwoty 45.534 zł wraz z odsetkami oraz zmianę orzeczenia o kosztach procesu, uwzględniającej taki wynik procesu, jak również o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Za niezasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzić ponad żądanie. Wykładnia art. 321 k.p.c. jest ukształtowana i jego stosowanie nie wywołuje obecnie rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Zasada, że sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie została zrealizowana w niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy, gdyż zaskarżone orzeczenie w pełni zostało oparte tylko na podstawie faktycznej przedstawionej przez powoda, który domagał się zapłaty za wykonane prace. Podstawa faktyczna powództwa indywidualizuje żądanie i wyznacza jego granice poza które Sąd I instancji nie wyszedł, natomiast inna kwalifikacja prawna przedstawionego pod osąd roszczenia nie jest naruszeniem art. 321 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2011 roku, sygn. akt I CSK 44/11, Lex nr 1164717). Kwalifikacja prawna stanu faktycznego należy bowiem do sądu, który nie jest związany wskazaną przez powoda podstawą prawną roszczenia. Przeciwnie, sąd jest obowiązany rozpatrzyć sprawę wszechstronnie i wziąć pod rozwagę wszystkie przepisy prawne, które powinny być zastosowane w rozważanym przypadku. Żądanie zapłaty wynagrodzenia za wykonane roboty i żądanie zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia stanowią w okolicznościach niniejszej sprawy ten sam przedmiot żądania w rozumieniu art. 321 § 1 kpc.

Przesłankami bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 kc) są: brak podstawy prawnej wzbogacenia, zaistnienie stanu wzbogacenia, zubożenie rozumiane jako uszczerbek majątkowy. Ponadto wzbogacenie winno nastąpić kosztem zubożonego. Z kolei instytucja nienależnego świadczenia (art. 410 § 2 kc) stanowi postać bezpodstawnego wzbogacenia. Źródłem bezpodstawnego wzbogacenia jest tutaj działanie zubożonego, mające charakter spełnienia świadczenia na rzecz bezpodstawnie wzbogaconego, a zubożony czyni to w przekonaniu, że świadczenie spełniane jest w ramach istniejącego lub powstającego właśnie zobowiązania.

Dokonując analizy zaskarżonego orzeczenia, jak również materiału zgromadzonego w aktach sprawy należy stwierdzić, że strona powodowa udowodniła wskazane powyżej przesłanki uzasadniające zasądzenie przez Sąd Okręgowy na rzecz powoda kwoty 45.654,97zł. Wartości prac wykonanych przez powoda, pozwani zresztą nie kwestionują. Twierdzenie natomiast, zawarte w treści uzasadnienia apelacji, jakoby w wyniku wydania zrealizowanej inwestycji inwestorowi, to inwestor stał się wzbogacony, przez co jemu, a nie pozwany przysługuje legitymacja bierna, jest niezasadne. Z istoty umowy o roboty budowlane, uregulowanej w art. 647 k.c., wynika, że jest ona umową o charakterze odpłatnym. Inwestor bowiem zobowiązany jest m.in. do zapłaty umówionego wynagrodzenia, zaś wykonawca do oddania przewidzianego w umowie obiektu. Zatem na pozwanych ciążył obowiązek wykonania boiska do piłki nożnej, co było związane z dostarczeniem niezbędnych materiałów oraz wykonaniem stosownych robót. Okoliczność, że Z. P. wykonał część robót oraz dostarczył część materiałów (szczegółowo wymienionych w uzasadnieniu Sądu Okręgowego) skutkowało tym, iż prac tych nie musieli wykonać pozwani. Doprowadziło to do oszczędności zarówno czasu, jak i środków pieniężnych strony pozwanej kosztem powoda. Tym samym R. L. i M. L. uzyskali korzyść majątkową kosztem Z. P.. Mając na uwadze charakter wykonanych robót, fakt ustalenia ich wartości w sposób obiektywny (przy pomocy biegłego sądowego posiadającego wiadomości specjalne), jak również przyjęcia ceny za tonę piasku zgodnie z twierdzeniami pozwanych, należy uznać że kwota 45.654,97 zł będąca uszczerbkiem w majątku powoda, stanowi korzyść uzyskaną przez pozwanych. Pozwani bowiem otrzymali od inwestora wynagrodzenie za roboty wykonane przez powoda ewentualnie posiadają w stosunku do inwestora wierzycielność z tego tytułu.

Zarzut niewyjaśnienia, czy budowa boiska została zakończona i wydana zamawiającemu jest w świetle materiału dowodowego zebranego w sprawie całkowicie bezzasadny. Do opinii biegłego sądowego został bowiem dołączony protokół odbioru końcowego i przekazania do eksploatacji boiska sportowego sporządzony w dniu 1 grudnia 2009r. z udziałem pozwanych.

Mając na uwadze fakt, iż zarzuty dotyczące zasądzenia przez Sąd Okręgowy na rzecz powoda kwoty 45.654,97 są niezasadne brak jest również podstaw do zmiany orzeczenia Sądu I instancji w przedmiocie kosztów procesu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Zasądzona solidarnie od pozwanych, jako przegrywających spór, kwota 1.800zł stanowi koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Kwota ta została ustalona według stawki minimalnej przewidzianej w § 6 pkt 5 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w związku § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Z tych względów i na podstawie art. 385 kpc i art. 108 § 1 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.